

ct

Prag

de
Javier de Dios

*traducción de
Ivana Krpan*

(fragmento en croata)

LIKOVİ

BENI, 45 godina

JAIME, 45 godina

SUSANA, vrlo blizu 40-e

Radnja se odvija tijekom večeri u Benijevom i Jaimeovom stanu, u Madridu, njihovom Madridu: nesavršenom, kaotičnom i svojevrijedno slobodnom.

BENI postavlja stol za svečanu večeru. On je muškarac XXL veličine koji u svojoj već napunjenoj četrdeset i petoj i dalje kupuje košulje broj manje – ili dva broja – kako bi istaknuo svoj prsni koš ili trbuščić, teško je reći što točno. Odjeća i nakit pomno su birani, brada – već prosijeda – pažljivo je podrezana, a proćelavost i značajni fizički opseg doprinose njegovoj privlačnosti (u koju je on uvjeren). Recimo, profil dizajnerskog šljakera.

Potfrknuo je rukave na košulji, prstenje na obje ruke zvecka „klin-klin“ u laganom dodiru s kristalnim čašama koje postavlja na stol, premješta pa ponovno stavlja na isto mjesto, i tako više puta zaredom, pa još jednom, i još jednom za svaki slučaj, u potrazi za najboljim mjestom koje će zadovoljiti njegov dobro usvojeni osjećaj za dobar ukus. Uzima jednu čašu i promatra je. Izvan scene dolazi zvuk električne miješalice. BENI razgovara s nekim koga ne vidimo. Naglo podiže glas.

BENI

Sjećaš se kad smo ono bili u Pragu?

Nitko ne odgovara. Ponovno povisuje glas.

BENI

Koje smo godine bili na putovanju u Pragu? Sjećaš li se?

I dalje nema odgovora.

BENI

Jaime!... Kad smo bili u Pragu?

JAIME

(Izvan scene, zvuk miješalice se zaustavlja.) Nešto si rekao?

BENI

Sjećaš li se koje smo godine bili u Pragu?

Stanka.

BENI

Jaime!

Izlazi JAIME, opasan je dugačkom pregačom i maše miješalicom poput kakvog svetog Juraja u potrazi za zmajem, ali u svjetovnoj verziji i za kućnu upotrebu.

JAIME

Što je bilo?

BENI

S godinama postaješ gluh.

JAIME

I morao sam doći iz kuhinje da bih to čuo?

JAIME izlazi.

BENI

Samo sam htio saznati koje smo godine bili u Pragu! (*Viče.*) U Pragu!

JAIME

(*Iz kuhinje.*) Što?

Po zvuku koji dolazi možemo pretpostaviti da JAIME ponovno nešto miješa, ovaj put ručno.

BENI

(*Sad već izvan sebe.*) Pa samo sam želio znati...!

JAIME

(*Iz kuhinje.*) ...U Pragu, kažeš?

BENI

Pa da, zaboga, Jaime, u Pragu, u Pragu, u Pragu, glavnom gradu Češke, okupanom rijekom Moravom, u Kafkinom gradu, gradu gulaša, jednom od najljepših gradova na svijetu, baš u tom istom u kojem smo ti i ja proveli apsolutno nezaboravnih tjedana dana kad smo bili, (*Zaustavlja se, brzo razmišlja.*) kad smo bili tek... No dobro, kad smo bili mladi!

Buka prestaje: JAIME je prestao miješati. Trenutak tišine. Ponovno izlazi na scenu, ovaj put nosi ručnu miješalicu. BENI ga promatra.

JAIME

Misliš da će šlag od četiri bjelanjka biti dovoljan?

BENI

Četiri za troje?

JAIME

A-ha.

BENI

Više nego dovoljno.

JAIME

Izvršno... (*Okrene se prema BENIJU u trenutku prije no što uđe u kuhinju.*) Tisuću devedeset i pete.

Izlazi.

BENI

Zar je već toliko prošlo? (*Pomalo odsutno nastavlja postavljati stol.*) Devedeset i pete... (*Promatra čaše.*) Pravo čudo da su još uvijek netaknute.

Ponovno ulazi JAIME, više ne nosi pregaču. Nismo rekli da je on muškarac sličnog godišta kao i BENI, ali drugačije građe. Nije visok kao njegov partner, prije bismo rekli vitak, poprilično uščuvanog tijela, ali bez ikakve namjere da izgleda mlađim nego što jest. Naočale mu daju svojevrsni ranjivi i zamišljeni izgled i jednu posebnu nijenasu koja naglašava njegovu zrelu privlačnost: mnogi i mnoge bi se rado pretvarali da napeto slušaju njegove govorancije o nekom filmu, dok ga zamišljaju pod tušem ili golog na kauču. JAIME prolazi scenom kao da će odmah izaći na suprotnoj strani. Ne gleda BENIJA dok mu se obraća.

JAIME

Ulij vino u vrč da uhvati zraka i pazi na tavu s odrescima da umak previše ne ishlapi, ako želiš moćš početi donositi tanjure s predjelom i nareži malo sira, tvrdoga, sigurno će bolje ići uz vino koje smo kupili, stavi ga na neki tanjurić s malo krepera, tako da nam kruh ostane za meso, što misliš o tome?... Ili, ako ne želiš tako, nareži malo, samo koju šniticu uz pršut, ili... Ne! Pazi sad, bolje bez kruha da se manje debljamo, izvadi pršut iz hladnjaka i neka malo otpusti na zraku, a dok ti to napraviš, ja se idem istuširati, od silnog posla...

BENI sluša to beskrajno nabranje u nepomičnom stavu.

JAIME

Od tolikog posla usmrdio sam se kao životinja...

JAIME mu priđe: dotakne mu usne kratkim poljupcem. JAIME izlazi.

BENI

A ono od prije, što s tim? (*Stanka. Povisi glas.*) Što kažeš na ono o čemu smo ranije razgovarali? (*Kratka stanka.*) Baš kao prava životinja, majko draga: gluh je k'o piton.

JAIME

(*Iznutra.*) Ja sam gluh kao piton, a ti otrovan kao kobra... Jesi li vidio moju crvenu košulju?

BENI

... Ignoriraš me!

JAIME

(*Iznutra.*) Ne želim više razgovarati o toj temi.

BENI

Pa zašto?

JAIME

(Provirusje glavom.) Jer smo o tome razgovarali već sto puta i nikada nismo došli ni do kakvog zaključka, samo se svaki put naljutimo jedan na drugoga.

BENI

Pa upravo u tome i je problem, ne treba toliko razgovarati, nego...

JAIME

...Daj, Beni, prestani više...

JAIME ponovno nestane.

BENI

... Pa ne treba toliko razmišljati, hoću reći: imati dijete nije isto što i dići kredit ili napisati doktorsku disertaciju, ako toliko razmišljaš, onda ga ni nemaš, a postoje stvari u koje se jednostavno moraš upustiti pa kud puklo, imati muda. Zar ne? Moraš se prepustiti onome što osjećaš, odvažiti se i to je to. Zamisli da smo se toliko premissljali kad smo trebali početi živjeti zajedno, ha? Jesi li isto toliko razmišljao? *(Stanka.)* Čuješ li me?

JAIME

(Iznutra.) A-ha.

BENI

Shvaćaš li što bi se dogodilo da prije svake odluke prvo počneš misliti na svoju obitelj ili što bi rekli moji, ili kako si priznao da si gej ili kako je nekoć bilo teško započeti ozbiljnu vezu s drugim tipom, prije više od dvadeset godina, ha? Tada se nisi toliko dvoumio, zar ne? Pa onda zašto, hajde reci, u čemu je problem? Zar te je sada strah ili što? Zar ne shvaćaš što je uistinu važno? *(Stanka. JAIME ne odgovara.)* Meni je, da ti postane jasno jednom za svagda, ono stvarno važno...

JAIME

(U rukama nosi crvenu košulju i ostalu odjeću koju će odjenuti.) Najvažnije je voljeti se. „L'important c'est d'aimer.“

BENI

Što?

JAIME

Romy Schneider i Fabio Tesi, u režiji Andrzeja Zulawskog. Gledali smo u filmoteci i bio si oduševljen. Već si zaboravio?

BENI

E pa, jesam.

JAIME

E pa, bio si oduševljen. Rekao si: „S vremena na vrijeme baš volim pogledati pravu pravcatu dramu.“

BENI

Jaime, ne mijenjaj temu.

JAIME

Ne mijenjam temu, ja je samo usmjeravam...

BENI

Onda se u tome slaćemo! Ja također mislim da je važno voljeti se...

JAIME

Onda, ako me voliš, zaboravi tu priču...

BENI

A ako ti mene voliš, nemoj stalno ignorirati što ti govorim. U čemu je problem? Prvo i osnovno je voljeti se, u redu: ljubav između partnera je apsolutno najbitnija kako bi se i dijete osjećalo voljeno, zar ne? Jer djetetu treba, prije svega, ljubav i... i da se razvija u sigurnom okruženju, je li tako? U ugodnoj okolini i okružen blagostanjem i ugodnim...

JAIME

Naravno. Okruženje u kojem se dijete može pravilno razvijati mora biti najbolje moguće, u svakom smislu, u baš svakom: emotivnom, kulturnom, ekonomskom i životnom. I baš zbog toga, Beni: ni ne pomišljaj na to.

BENI

Aaaaah, znači tebi nešto nedostaje u svakom smislu i zato ne možeš biti otac?

JAIME

Nisam to rekao.

BENI

Neeee, neeee, nego još gore: tvoji nedostaci ne dopuštaju da ja to postanem...

JAIME

Beni, molim te...

BENI

Pa onda, što?!

JAIME

Pa već smo u godinama!

BENI

Molim?

JAIME

To što si čuo: trenutak u kojem smo trebali imati dijete je prošao. Vrlo jednostavno.

BENI

Nedavno je izgovor bio da nemamo dovoljno mjesta u stanu, a sad odjednom postoji neki novi i moćniji razlog: sada ispada da si prestar!

JAIME

Gledaj, upravo tako, da mi sada u kuću utrpaju nekog pubertetskog blesana, s tko zna kakvim genima i pitaj boga kakvim namjerama i da, k tome, provodi dane ovdje, izvaljen, suzdržavajući se da mi ne opali šamar svaki put kad te poljubim, i sve to samo zato jer sam navršio četrdeset i petu, za to sam, što da ti kažem... Za to sam već malo prestar.

BENI ne odgovara. Zbunjeno prilazi stolu: pokušava dekorativno oblikovati salvetu, ali mu ne polazi za rukom... Vjerojatno zato jer ju je ščepao svom snagom poput pravog davitelja predanog svom zadatku. JAIME ga promatra. Trenutak tišine.

JAIME

Beni... Zar ne razumiješ?

BENI ne odgovara.

JAIME

Možeš li mi reći što radiš s tom salvetom?

BENI

Cvijet.

JAIME

Daj, Beni, prestani s tim pederskim forama...

BENI

(Odrješito.) A ne, neće ti trebati nikakav pubertetlija: šamar ću ti opaliti ja!

JAIME

Onda valjda shvaćaš zašto se ne želim vraćati na tu temu!

Začuje se zvono na vratima.

JAIME

Sranje! A ja kao prase!

BENI

Amen!

JAIME trkom odlazi u kupaonicu. BENI na brzinu baci salvetu na tanjur. Ponovno se začuje zvono. BENI izlazi otvoriti. Kad otvori vrata začuje se veseli vrisak, SUSANIN, na koji BENI odmah odgovara na isti način. BENI i SUSANA ulaze zagrljeni i nasmijani. SUSANA je žena koja će upravo navršiti četrdesetu, i dalje puna energije, entuzijazma i fizičkog izgleda koji bi više odgovarao djevojci koja još

nije ni blizu tridesete (i drago joj je da to i drugi primjećuju). Zrači proračunatom mladenačkom spontanošću u odabiru najmodernije odjeće – koja velikodušno otkriva dekolte i predivne noge, mora se priznati – i opuštenim stilom s upečatljivom zveketavom notom pratećeg nakita (ne nedostaje joj ogrlica, narukvica, prstenja i torbi, sve to ona nosi). Da sve to nosi samo kako bi zadivila druge, izgledalo bi izvještačeno. Međutim, stvar je u tome da se SUSANI takav stil jednostavno sviđa. Ono što na njoj zapravo najviše blista jest njezina samouvjerenost. BENI podiže SUSANU. Nakon toga je pušta da padne na kauč, dok se oboje grohotom smiju, a SUSANA pazi da joj torbica ne ispadne iz ruke.

SUSANA

Bože dragi, koja gromada od čovjeka!

BENI

Gdje?

Smiju se.

SUSANA

Ne pravi se da ne razumiješ, veliki dečko, koliki bi ťeljeli...

BENI

Joooooj, ne laskaj mi...

Daju si kratki poljubac u usta.

SUSANA

Komad! (*Glede oko sebe.*) Gdje je Jaime?

BENI

Tušira se.

SUSANA

Onda?

BENI

Što?

SUSANA

Ti.

BENI

Što ja?

SUSANA

Što ti radiš ovdje?

BENI
Napasnice!

SUSANA
Joj, frajeru!

BENI
(*Vragolasto.*) A ti bi željela da se tuširamo svi troje zajedno!

Ponovno prasnu u smijeh.

SUSANA
Stvarno, Beni, nisi se uopće promijenio.

BENI
Zašto i bih, kad sam savršen?

SUSANA
Savršen? Ti si obični besramnik, eto što si. I zato te obožavam.

BENI
Uvijek sam znao da smo ti i ja stvoreni jedno za drugo.

SUSANA
Glazba, molim! Onda ja tebi laskam? (*Traži po svojoj torbu.*) Drži, stavi ovo u zamrzivač, ali nemoj zaboraviti kasnije izvaditi, jer će eksplodirati ako ostane unutra.

BENI je znakovito pogleda. SUSANA shvati dvostruko značenje svojih riječi i nasmije se.

SUSANA
A jesi perverznan!

BENI
(*Izvadi bocu iz vrećice i proučava je.*) Što to ovdje piše? Ništa ne razumijem. Gdje si to kupila? U kineskom dućanu?

SUSANA
Ma stvarno, pederu jedan, kakav kineski dućan, doteglila sam to iz Atene! *Ouzo* vrhunske kvalitete, u životu nisi probao nešto ovakvo...

BENI
(*Krene prema kuhinji.*) Ma možeš si mislit'...

SUSANA
... Pa dobro, gospodine Trijeznoviću, onda ćemo je Jaime i ja strusiti sami da nazdravimo za buduće planove...

BENI se zaustavi. Stanka.

BENI

Ne.

SUSANA

Što ne?

BENI

(Približava joj se povjerljivo.) Nećete nazdraviti jer mu nisam ništa rekao.

SUSANA

(Zbunjeno.) Ali zar se nismo dogovorili...?

BENI

Ne, Susana, večeras ne i točka. Trebala si ga vidjeti maloprije, totalno je poludio.

SUSANA

Ma pusti to meni.

BENI

Ne!

SUSANA

Zašto?

BENI

Ja mu to moram prvi reći.

SUSANA

Sigurno samo zbog toga?

BENI

Da.

SUSANA

Ne...Mislim da nije... Nije zato...

BENI

Molim te.

SUSANA

Kukavico.

BENI

Ja kukavica?

SUSANA

Zapravo se ne usuđuješ, snažan si samo na riječima.

BENI je privuče k sebi i zagrlji, pravi se da ju je uhvatio u snažan zagrljaj iz kojeg se ne može istrgnuti.

BENI

Sad mi to više nećeš reći, ha?

SUSANA

Boca!

BENI

Ja kukavica?

SUSANA

U redu, u redu, predajem se! (*Oslobodi se njegovog zagrljaja.*) Bože, gdje si svaki put kad bi mi dobro došao ovakav zagrljaj?

BENI

Ja sam ovdje, dušo, ti si ta koja provodi život u bijegu...

SUSANA

Znaš što? Pravit ću se da te nisam čula.

BENI

Bez brige, nisi jedina.

Stanka.

SUSANA

Nakon tolikih mukotrpnih telefonskih razgovora koje smo vodili, nakon što smo uspjeli pronaći rješenje za sve i izvagali za i protiv, nakon tolikih planova, napokon dolazi trenutak istine, a ti mi se povlačiš kao kakva curica...?

BENI

Ja te povlačim?

SUSANA

Ti mi se povlačiš!

BENI

Za što te to povlačim?

BENI prasne u smijeh. Ulazi JAIME....

SUSANA
Nemoguć si!

JAIME
Slažem se u potpunosti.

SUSANA
Jaime!

SUSANA i JAIME se zagrlje. Ostanu u nježnom i dugom zagrljaju...

BENI
(*Nakašlje se.*) Mislim si da bi, budući da stojim ovdje sam s bocom ne znam čega dok se vi grlite, da bi mi boca mogla praviti društvo, još mogu uzeti i nož pa vam lijepo zapjevati...

SUSANA
Daj, Beni, molim te, nemoj biti toliko osjetljiv!

BENI
Kakva divota od prijateljice.

SUSANA
(*Uzima mu bocu iz ruku.*) Daj mi to! I nije ovo boca „ne znam čega“, nego *ouzo*, ovako, *ou-zo* sa zvučnim „z“...¹

1

SUSANA izlazi prema kuhinji. BENI izgovara zvučno „z“ kako najbolje umije, iako na kraju zvuči kao frfljanje i piskavo šikljanje. JAIME ga ignorira i krene prema stolu: vidi da je sve u potpuno istom stanju kao i prije nego što je otišao u kupaonicu. BENI nije napravio ništa od onoga što ga je zamolio. Gestama mu uzrujano pokazuje što misli o tome i zahtijeva objašnjenje. BENI mu takoĐer odgovara mimikom, ne osjeća se krivim: „Što hoćeš, ha? Što bi ti htio da napravim kad je Susana upravo stigla?“ JAIME ga rezignirano promatra i nema razumijevanja, u stilu: „U redu, nema veze, s tobom uvijek isto...“ Ulazi SUSANA s bocom vina.

SUSANA
Zašto mi niste rekli da donesem umak za meso?

JAIME
Odresci! Sranje!

¹ U španjolskoj abecedi postoji slovo z, ali se izgovara bezvučno, kao slovo s, što im ponekad otežava izgovor stranih riječi koje sadrže taj glas. (Nap. prev.)

Kao ispaljen iz topa pojuri prema kuhinji, a dok istrčava BENIJU uputi optužujući pogled.

SUSANA

Stvarno, istina je, malo je nervozan...

BENI

Pogotovo kad sam ja u pitanju...

SUSANA

Zašto?

BENI

Susana, molim te, o onom našem, ni riječi.

SUSANA

Ma dobro, smiri se...

BENI

Hoćeš mi pomoći da završim postavljanje stola?

SUSANA. Mogli ste me nazvati i došla bih kasnije, imam osjećaj da sam vam upala usred posla; ja, kao uvijek, prije vremena...

BENI

Imaš sreće: ja imam potpuno suprotan osjećaj.

Ulazi JAIME, nosi tanjur s pršutom i vadičep koji predaje BENIJU. On uzima bocu i otvara je.

JAIME

Sve je pod kontrolom.

SUSANA

Fantastično.

JAIME

Pravi španjolski pršut, izvrstan je, probaj.

SUSANA

Mmmm... (*Stanka. Svi troje kušaju pršut.*) Znaite što? Nemojte se smijati, jer znam vas... Ma dobro, smijte se, baš me briga, svejedno ću vam reći... (*Stanka.*) Dolazak kod vas uvijek ima za mene posebno značenje. Da, zvuči blesavo, ali stvarno vam kažem, kad dođem k vama u posjet kao da... Kao da kažem: napokon! Sad sam napokon u Madridu! Svom Madridu. Kod kuće. Sa svojim prijateljima, u svom svijetu... Zamislite, već sam nekoliko dana ovdje, išla sam u šoping, prošetala gradom, vidjela sam mamu i sestru... Ali, dečki, stvarno, čudno je to, ali za mene Madrid nije Madrid bez ove kuće, ne znam, bez naših trenutaka, bez svega što dijelimo... Nekako čudno.

JAIME

Itekako je čudno: od jednog posjeta do drugog prolete godine.

SUSANA

Pretjeruješ!

JAIME

Zar nije istina?

SUSANA

Istina je to što sam vam rekla, stvarno. Valjda me podsjećate na neko drugo vrijeme.

JAIME

A što, sadašnjost ne zasluđuje tvoju pažnju?

SUSANA

Nije tako, glupane... Samo što... K vragu, pogledaj nas: izgledamo kao prije dvadeset godina, isti smo, upravo dotjerani za izlazak i spremni za osvajanje noći!

BENI

(Predaje svakome čašu vina.) Za osvajanje noći ili na što se već naiđe, ljepotice, jer ti si spremna na sve.

Nasmiju se.

JAIME

Nismo bili neki veliki osvajači...

BENI

Govori u svoje ime.

JAIME

Upravo suprotno, ja sam si doma doveo baš dobrog komada.

BENI

(SUSANI.) Je li to tebi zvučalo kao kompliment?

SUSANA se grohotom nasmije.

SUSANA

Volim vas... *(Stanka.)* Sjećate se ... *(Nasmije se.)* Sjećate se one večeri kad smo svo troje izašli plesati, one noći kad smo se kladili, znate na što mislim? Okladila sam se da ću častiti do jutra ako uspijete prošetati čitavom ulicom Gran Vía pa onda dalje preko Alcalá-Montera-Callao-Plaza de España i dalje, držeći se za ruke kao zaljubljeni par, priljubljeni, kao najnormalniji bračni par...

BENI

... Ah, da, da, sad se sjećam!...

JAIME

... Danas je čudno ako dva tipa na Gran Viji nisu par ili ne žele to biti...

SUSANA

... I onda su nas zaustavili blizu Madrid Rocka, zar ne...?

JAIME

Madrid Rock! Hram naših ploča zakopan ispod trgovine odjećom...

SUSANA

... Već je bilo kasno, ali je bila gomila ljudi na ulici, na sve strane, jer su se tamo nalazili klubovi i valjda su upravo bile završile filmske projekcije.

JAIME

... Ne spominji mi kina! Čitavo kinematografsko sjećanje generacija, eh, generacija, prodano preprodavačima! Eto, zbogom kulturnom nasljeđu! Kažem vam, ovom gradu nema spasa.

SUSANA

Ma daj, Jaime!

JAIME

... Možda je jedinstven, ali je jednako nepopravljiv...

SUSANA

... Dosta više, zvučiš kao kakav zloslutni prorok!

BENI

Mislim, stvarno, curo... „ouzo“, „zvučno z“, zloslutni prorok“... Odeš u Atenu i pretvoriš se u neku, neku, neku... Minervu...

JAIME

Minerva je rimska.

BENI

Jooooooj... (*Stanka.*) A da?... Misliš kao vaga ili kao akvedukt? Ili možda prije kao rimske sandale? Prosvijetli me, ti koji toliko toga znaš.

JAIME

(*SUSANI.*) Reci mu ti. Jesam li u pravu ili nisam?

SUSANA

Dosta!

SUSANA si natoči još malo vina.

SUSANA

Nazdravimo. Za nas. Za ponovni susret. I za sklad.

Kucnu se čašama, gledaju se u oči i piju.

SUSANA

Hej, ove čaše su genijalne.

BENI

Donijeli smo ih iz Praga.

JAIME

Zapravo smo se zaljubili u njih čim smo ih ugledali u jednoj malenoj trgovini u blizini Praškog dvorca.

BENI

Bile su jako skupe, eh!... Sva sreća da ih znamo dobro čuvati.

JAIME

Pravo boemsko staklo.

BENI

Čisto, najčistije. Pravo blago.

SUSANA

Onda za blago.

Svo troje ponovno ispiju čaše.